

'Blijf in Hem'

preek over I Johannes 2,27
ter gelegenheid van Openbare Geloofsbelijdenis
Pinksterzondag

Bijbellezing: Handelingen 2,1-18

Bedum, 20 mei 2018

Ds. Marten de Vries

Gemeente van Jezus Christus, mijn zussen en broers via Hem,

'de oude viool'

In de jaren '90 kwam ik jaarlijks voor predikantenconferenties in Slowakije. Qua afstand ongeveer de helft van Albanië. Iedere keer logeerde ik minstens een nacht bij collega Daniëll Kozjanski. 'Die alte Geige', noemde hij zichzelf: 'de oude viool'. Hij was inderdaad bepaald niet jong meer: nog maar enkele jaren van z'n emeritaat verwijderd. Van hem herinner ik me een verhaaltje over een gesprek van drie dominees die te kampen hadden met vleermuizen in hun kerk.

last van vleermuizen

Nummer een zei: 'Op een dag heb ik ze allemaal te weten te vangen. Ik heb ze in een grote zak gestopt en buiten losgelaten. Maar... voordat ikzelf terug was in de kerk, waren de beesten er ook al weer. Hopeloos!' Nummer twee vervolgde: 'Ik heb hetzelfde gedaan. Ik kreeg alle vleermuizen te pakken. Reed ermee tot buiten het dorp. Maar het resultaat was hetzelfde: ze waren eerder terug dan ik'. Toen kwam nummer drie. 'Ook ik had last van vleermuizen', zei hij. 'Maar ik ben er in één keer helemaal vanaf gekomen'. 'Hè?, hoe heb je dat gedaan dan?', wilden z'n collega's weten. 'Wel', zei hij, 'ik heb hen gewoon een voor een belijdenis laten doen. En vervolgens heb ik hen nooit weer gezien.'

blijven bij je belijdenis

Nou, daar heb je pas echt last van. Zo extreem maken wij het gelukkig zelden mee. Maar we kennen bijna allemaal wel jongens en meiden die je 's zondags nog zelden of nooit meer ziet. En die toch niet lang geleden voorin de kerk gezworen hebben Jezus en zijn kerk trouw te zijn. Ieder heeft z'n eigen verhaal. Sommigen deden belijdenis om maar van catechisatie af te zijn. Zonder serieus voornemen om loyaal te blijven. Maar een oorzaak kan ook zijn dat iemand in aanraking kwam met andere ideeën. Wat weet je ook helemaal van het leven als je nog maar net een eindje in de twintig bent? Is het ook niet wat *too much* om straks van jongeren te vragen: "Zul je, zolang je leeft, bij je belijdenis blijven?"? Ik ga het wél doen. In de lijn van de tekst: "Blijf in Hem, zoals zijn zalving u geleerd heeft."

BLIJF IN HEM,

staat boven de preek als thema.

Drie gedeeltes:

- 1) je hebt de Geest
- 2) je weet het best
- 3) houd jezelf warm.

JE HEBT DE GEEST

een vlammetje op hun hoofd?

Pinksteren: het feest van de ‘uitstorting’ van de Heilige Geest.¹ Van de warme douche waarvoor Jezus zorgde na zijn hemelvaart.² Het is een uitgelezen dag om geloofsbelijdenis te doen. Want dan zie je voor eigen ogen weer waar worden wat volgens profeet Joël in ‘het einde van de tijd’ gebeuren zou.³ Mannen en vrouwen van verschillende leeftijden hebben de Geest gekregen. En laten dat horen ook! Eerst Hilde al. Straks Lianne, Mark, Petra en Raoul. Hoezo dan? Hebben Lianne en Petra een vlammetje op hun hoofd? Spreken Mark en Raoul in vreemde talen? Nee, iets veel belangrijkers: ze zeggen ‘ja’!

Hij kreeg de Geest

Apostel Johannes schrijft aan zijn geestelijke kinderen⁴ over een ‘zalving’ die ze hebben ‘ontvangen’. Van ‘Hem’: van Jezus Christus. Jezus, de Gezalfde.⁵ Jezus is ‘gezalfd’. Niet letterlijk, met olijfolie: het symbool van de Geest in het Oude Verbond.⁶ Hij kreeg de Geest toen Hij door Johannes de Doper in het water van de Jordaan werd ondergedompeld. “Hij zag hoe de Geest van God als een duif op Hem neerdaalde.⁷ Direct erna is Jezus, ‘vervuld van de Geest’,⁸ in de woestijn de duivel de baas.⁹ En preekt Hij te Nazaret over Jesaja 61:¹⁰ “De Geest van de Heer rust op Mij.”¹¹

‘gezalfd’ om te ‘zalven’

“Ik doop jullie met water, maar na mij komt iemand die jullie zal dopen met de Heilige Geest,” heeft de Doper gezegd.¹² Jezus krijgt de Geest om de Geest te géven. Hij is ‘gezalfd’ om te ‘zalven’. Ondergedompeld om een stortbad te veroorzaken. Dat gebeurt in Jeruzalem op de Allereerste Pinksterdag. Dat ondervonden de lezers van Johannes’ brieven, volgens de traditie in de Turkse stad Efes.¹³ Dat maken we vandaag in Bedum mee. Elke keer als een kind gedoopt wordt ‘in de naam van de Heilige Geest’. En het later blijkt te hebben ‘begrepen wat het betekent gedoopt te zijn’.¹⁴

vier mensen vlam gevat

¹ Handelingen 2,33 – NBG-’51.

² Handelingen 2,33.

³ Joël 3.

⁴ I Johannes 2,18.

⁵ I Johannes 2,2.

⁶ I Samuël 16,13.

⁷ Matteüs 3,16; Marcus 1,9-11; Lucas 3,21.22.

⁸ Lucas 4,1.

⁹ Lucas 4,1-13.

¹⁰ Jesaja 61,1.2

¹¹ Lucas 4,18.

¹² Matteüs 3,11; Johannes 1,33.

¹³ Pieter J. Lalleman, 1,2 en 3 Johannes, Brieven van een kroongetuige (CNT), 35.

¹⁴ Doopformulier.

Wat zegt dat ene woordje van twee letters: ‘ja’? Vier mensen hebben vlam gevat. De vonk is overgekomen. Ze belijden hun geloof in Jezus als redder. Dat ze Hem willen volgen in hun leven. Dat kun je alleen van de Geest hebben.¹⁵ Het is verschillend gegaan. Voor Mark speelde het geloof een tijd geen rol. Petra is ver weg geweest. Lianne moest eerst naar Zuid-Afrika, Raoul naar Roemenië. De overeenkomst is: God heeft zijn doopbelofte waargemaakt. ‘Ja, dat belooft ik’, zei Hilde. Wat? Dat de Geest haar heeft versierd met gaven die zij graag wil inzetten voor haar geestelijke familie.

JE WEET HET BEST

wees niet eigen-wijs

“U hebt geen leraar nodig”. “Zijn zalving leert u alles naar waarheid.” Wat betekent dat? Dat je niks meer hoeft bijleren als je eenmaal belijdenis hebt gedaan? Dat je vol-leerd bent nadat je de catechisaties hebt afgerond? Ik geef – zoals gebruikelijk – straks namens de kerk jullie alle vier een boek cadeau. Dat veronderstelt al het tegenovergestelde. Blijf vooral aan Bijbelstudie doen. Alleen en met anderen. Niemand moet menen dat ie in z’n eentje kan geloven. Wees niet eigen-wijs. Jezus geeft in de kerk mensen aan elkaar om te groeien. Om, jong en oud, samen sterk te staan tegen on-geestelijke desinformatie.¹⁶

geen slimbo’s maar ‘gelovo’s’

“Geen leraar nodig.” Je hoeft niet ‘geléerd’ te zijn om te geloven. God zoekt geen slímbo’s maar ‘gelóvo’s’. Het geloof van een hoogopgeleide is kwalitatief niet beter dan dat van iemand die verstandelijke beperkt is. Jezus zei: “Wie niet als een kind openstaat voor het koninkrijk van God, zal er zeker niet binnengaan.”¹⁷ Johannes bedoelt: je hebt geen vaktheologen of kennis van nieuwe hermeneutiek nodig om je toe te vertrouwen aan Jezus. Met zijn Geest hoef je je ook niet van de wijs te laten brengen door nieuwlichters. Luister kritisch. Paulus complimenteert de Joden in Berea die zelfs hem controleren.¹⁸

je ként Hem toch?

“Alles naar waarheid.” De waarheid is Jézus! Hij zei: “Ik ben de weg, de wáárheid en het leven.”¹⁹ Voor zijn vertrek beloofde Hij: “De Geest van de wáárheid die van de Vader komt zal over Mij getuigen.”²⁰ En: “De Geest van de wáárheid zal jullie de weg wijzen naar de volle wáárheid.”²¹ Over Jezus hoeven ze je niks te vertellen. Je ként Hem toch? Je weet het best. Met profeet Jeremia gesproken: “Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: ‘Leer de HEER kennen’, want iedereen, van groot tot klein, kent Mij dan al – spreekt de HEER.”²²

HOUD JEZELF WARM

je hoeft je geloof niet te verliezen

“De zalving is blijvend,” zegt het Bijbelwoord. En dan: “Blijf daarom in Hem.” ‘Blijvend’. In ons kerkelijk leerboek, de Heidelbergse Catechismus, staat als antwoord op de vraag: ‘Wat gelooft u van de Heilige Geest?’: “Dat Hij ook mij gegeven is, om mij door waar geloof aan Christus deel te geven en eeuwig bij mij te blijven.”²³ Je hoeft de Geest niet te verliezen. Je

¹⁵ I Korintiërs 12,3.

¹⁶ Efeziërs 4,11-16.

¹⁷ Marcus 10,15; Lucas 18,17; zie ook Matteüs 18,3.

¹⁸ Handelingen 17,11.

¹⁹ Johannes 14,6.

²⁰ Johannes 15,26.

²¹ Johannes 16,13.

²² Jeremia 31,34.

²³ Heidelbergse Catechismus Zondag 20.53.

geloof niet kwijt te raken. Je bent niet afhankelijk van bijzondere zondagen, een Pinksterconferentie of Opwekkingsliederen. Maar... 't is óók geen automatisme. Je kunt het vuur van de Geest ook 'doven' door profetische woorden te 'minachten'.²⁴

antistoffen tegen de antichrist

In zijn brief waarschuwt Johannes tegen de anti-christ²⁵ en zijn vele 'antichristen'.²⁶ Als jij je belofte houdt: 'trouw de kerkdiensten bijwonen'; 'deelnemen aan het avondmaal', krijg je antistoffen tegen de antichrist. Hoef je voor de duivel niet bang te zijn. Confrontatie met andere meningen kun je aan. Je hoeft er ook niet naar te zoeken. Je trouwt niet met de beste die je tot dan toe tegenkwam maar met de persoon met wie je oud wilt worden. Door Woord en sacrament leert de Geest wie de Ware is: de gekruisigde Jezus.²⁷ Elke religie of filosofie die Hem afpakt, is nep.

geen systeem, een Persoon

"De zalving is blijvend." Die woorden zijn niet gericht tegen mensen die na hun belijdenis niet vooruit te branden zijn. Nergens warm voor lopen. Maar ter bemoediging voor wie zichzelf warm houdt. Hoe doe je dat? "Blijf in Hem." Hoor je? Echt geloven is niet: een intellectueel systeem aanhangen. Meninge, dogma's. Evenmin: een set do's en don'ts, harams en halals hanteren. Da's niet hartverwarmend. Nee, blijf verbonden aan Hém: Jezus. De waarheid in eigen persóón. Zoals 'ranken' aan 'de wijnstok'.²⁸ Geef zijn Geest ruimte in een avondmaalsgemeenschap. Waar geestelijke mensen elkaar van dienst zijn. Geen fladderaars maar broers en zussen.

Amen

²⁴ I Tessalonicenzen 5,19.20.

²⁵ I Johannes 2,18.22; 4,3. Ook: II Johannes 1,7.

²⁶ I Johannes 2,18.

²⁷ I Korintiërs 2,2.

²⁸ Johannes 15,1-8.